

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

5 de Feudo Ecclesiastico, & [s]eculari, & aliis speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

*Viciniq; defecere mores,
Dede. oran bene nata culpa.*

Fuerunt eadem opinione hominum, qui primum titulum nobilitatis adepti sunt, & aliquando noui homines, & ex plebeis sepe viri nobilissimi prodierunt, qui & alios nobiles genere subegerunt & plebeios reddiderunt. Et qui ex turpibus & obscuris parentibus nati sunt, sepius patres fuerunt splendidiore, quam filii procerum: hoc enim habet vicissitudo humanæ felicitatis, vt ex alto decidat, & ex imis in alta conscendat. Nec milites, ex quibus nati sese profitentur nobiles, meliores exstiterunt vel fortiores, quam fuerunt rustici, agricolæ, bubulci, & pastores: nam sepe tales patres fuerunt. ¶ Veluti ¶ Artares obscure conditionis homo, collecta Scytharum exsulum manu Parthos subegit, Syriæ regem Seleucum & Hircanum in seruitutem redegit. Agathocles ex figulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Gyges, ex pastore rex: Telephanes, ex auriga Lydorum rex: Mandro, ex nauiculario Imperator: Virtutus ex pastore, venatore, ex venatore latro, ex latrone Lusitanæ rex: Tullus Hostilius ex pastore Romanorum rex: & alius rex Tullus Hostilius ex verna & ancillula natus: Valentinianus habuit patrem funes torquentem: Iustinus ante Iustinianum Imperator, suarius, & armentorum pastor: Galerius pastor armorum, & hic Imperator Rom. Tamburlanus Scytharum Imperator ex porcario & gladiatore: Primitianus, Boëmorum rex ex bubulco. Agarænorum Mahometus ex agasone, Franci. Pfortia dux Mediolani natus ex lixa & calone exercitus. ¶ Quales ¶ tibi numero dispice, quales dignitates adepti sunt considera. Non enim alios, qui prælo more ex pecoribus ad regnum & militiam vocabantur, refero, non Alexandrum Ilionis regem, non Saulem, non Dauidem, non similes fere infinitos. Sufficient isti ad persuadendum, nobilitari posse propria virtute homines, eosq; & dignitates maiores feudaque nobilia consequi posse. Si enim dignitates sint signa & præmia virtutum, cur in illis potius degenet leonis catulum, damamque præferemus streuissimæ & probæ militi?

*Si modo non census, nec clarum nomen anorum,
Sed probitas magnos, ingeniumq; facit: Ouid. de Ponto.*

Nam vt ait Iuuenalis, Satyr. 8.

*Malo pator tibi sit Therfies, dummodo tu sis
Ætæda similis, Vulcaniag, arma capessas,
Quam te Therfies similem producat Achilles.*

Ex genere nobilis, tantum præsumptione est nobilis. I. quod si nobilitas, qui mancipia, de adit. edit. P. Neque hic plura de nobilitate vera subiiciam, sed relegabo postulant ad alios. de hac copiose Tiraquei. lib. de nobilitate. glo. in l. societas. §. pro soc. in P. Barr. in l. reddatur, de professi. §. medi. lib. 10. C. & l. 1. de incol. eod. lib. 1. Idem Barr. in l. 1. de infamib. lib. 11. C. & in l. Alexandrum, de decurio. eod. lib. C. Panormit. in cap. de multa, de præben. & in cap. 1. de donat.

¶ Quare ¶ in Gallia & homines plebei, qui Gallis dicuntur, roturiers, & villani seu pagani, possunt sine regia dispensatione feuda nobilia tenere & possidere, quamuis pro illis hominum seu homagium debeant, & ita decimum in curia suprema Parisiorum. Testatur & probat Egidius Magister, in decis. tit. des amortissements, cap. 5. qui & ex natura rerum decertas adfert rationes, quod feuda sint præter ius commune, & ideo regantur consuetudinibus: & res propria natura censeantur allodiales, & ab omnibus possint iuste acquiri, &c. Improbaturque pragmaticorum vsque ad sua tempora vsurpatam falso sententiam, ignobilem sine Principis dispensatione non posse habere feudum in Gallia. ¶ In ¶ quem errorem & lapsus Chassaneus, Barr. Chassan. in §. 5. circa finem. ver. item nemo potest. tit. des successions de bastards. dum Burgundiæ ignobiles a feudis arceri ex consuetudine notat, arbitraturque id ipsum in tota Gallia seruari, quod Magister falsum docet.

De feudo ecclesiastico, & seculari, & aliis speciebus. Cap. 5.

- 1 Feudi alia diuisio, in ecclesiasticum & seculari: & de triplici specie ecclesiasticæ.
- 2 Alia diuisio feudorum indicata.
- 3 Alia diuisio feudi in Gallia, in prima & secunda. siefz & arrie. resiefz, & qualia.
- 4 Regula in Gallia omnia feuda moueri, & procedere a regis manu, & ad regem sepe redire.

- 5 Morticinius impetrari a rege debet, ab ecclesia feudum tenere volente, & quare.
- 6 Pro iure morticinius tertia pars feudi regi debetur, vel alia cõuentata: quinta autem pars domino patrono proximo pro indemnitate.
- 7 Persona manus mortua qua sint.

Alia ¶ feudorum diuisio, vt quoddam ecclesiasticum, aliud secularare sit. §. 1. de iis qui feud. dar. poss. Aluaro. in prælud. feud. in 5. diuis. Ecclesiasticum dicitur tripliciter, vel quod datur aut suscipitur ab ecclesia proprio ecclesiæ nomine: quoddam, quod datur a clerico, non tanquam ab ecclesia, c. 1. de cler. qui inuesti. facit. c. 1. quib. mod. feu. consit. pot. quoddam, quod recognoscitur ab ecclesia & clerico. §. si. de capit. Corradi.

¶ Seculare ¶ est, quod ecclesiasticum non est. Sed hæc hæc. 2. nus de diuisione sufficiant, prætermisissis aliorum diuisionib. quæ variæ & multiplices sunt, quas si quis velit excutere, consulat Iacob. de bello visû, qui in præludiis feudorum adfert 8. Bal. qui 12. in prælud. feu. & ibid. Aluar. qui affert 22. Ioan. Raynald. in c. imperiale m. de prohib. alien. per Feder. qui ponit 8. Cardinalem & Ina. in c. fi. de feud. qui ponunt 12. ¶ Obiter ¶ tamen notandum ad huc, feuda in Gallia, prima & secunda dici, vocant siefz & arrieiefz. Prima sunt feuda, quæ a Rege immediate concessa alicui sunt. Secunda illa, quæ data sunt a beneficiariis regis aliis, & ab aliis, iterum aliis minimis valuatoribus. Secundi, enim nomen & ad tertios quartosq; extenditur. gl. in rub. de fec. nap. C. ¶ Generalis ¶ porro hic obseruanda est regula, omnia feuda istius regni Galliarum, moueri & ¶ procedere a rege, ratione integri & pleni feudi: aut secundi feudi: & inde quædam comoda ad regem venire, secundum locorum diffinitas consuetudines. Interdum & feuda ipsa ad regem redire, & fructuum perceptionem, destitutis illis homine, vel alio modo. Et quemadmodum a mari aqua omnis oritur, & in mare redit: Eccles. c. 1. sic feuda a Principe, & ad Principem tandem redeunt. Bal. in §. ad hoc. de allodis. ver. 5. ex præmiss. Egid. Magister. in decis. tit. des amortissements. c. 1. ¶ Quo ¶ fit, ne homines, §. dicti manus mortue, feuda tenere possint in Gallia, nisi gratia Principis solius, a quo ius morticinius impetrare debent, id est, dispensationem, vt possint habere. Hoc namq; regis est potestatis tantum concedere, non cuiusquam alterius, quamuis is sit patricius seu par Franciæ, vel regulus, vel patronus mediatæ feudi. Et ita decimum esse tradit Egid. Magister ubi supra, quia & solum Principem Constitutum Magni ecclesiæ permittit legitur. c. vident. & c. futuram, 12. q. 1. l. 1. C. de sacros. eccles. habere & possidere temporalia, cum ante præter decimas, oblationes, primitias, & vota non caperet ex lege Moïsi. Dicit. c. 10. cum sim. Et quia compendia feudorum ratione militiæ ad Principis terulum referantur, vnde ius illius sine eius auctoritate minui non potest. Idem quoq; de re iudi. in P. ¶ Itaque ¶ ideo ius morticinius solus datur, & solus in remunerationem capit tertiam partem valoris feudi, vel aliam, prout cum rege conuenit, in locum eius iuris quod ei decedit. hæc dispensat per plures rationes Rebus in 1. par. ordin. reg. rubr. des amortiss. Egid. Mag. eo. tit. c. 1. 2. Quod si nõ obtineatur morticinius, iubet rex solus possessores manus mortuæ, rem a mancipio eximere: dominus tamẽ patronus proximior, a quo immediate feudum mouetur, habere non potest: sed sufficit illis, si homo viuens moriens, & confiscans detur a personis manuum mortuarum, & si iura ei debita soluantur, Egid. in d. tract. c. 6. vel indemnitas præstetur, pro qua accipit ex quæstis quintam partem rei in perpetuum, vel fructuum omnium per quinquennium ex constitutione Turonum. in consuet. Turonum, tit. de indemnitate. art. 2. Andium vero, trium annorum. in consuet. Andium. tit. des seigneurs temporelz. art. 37. 38. Placuit tamen Regi 1277. quod quibus Archiepiscopus Rhemenfis, & episcopi pares Franciæ non possint amortizare (sic loquitur constitutio) domanium suum, nec feuda quæ ab ipsis tenentur immediate, possint tamen sua Retrofeuda amortizare. Alii autem episcopi qui non sunt pares Franciæ non possint nec domanium suum, nec sua retrofeuda. Resert illam consuet. Egid. in d. tract. c. 2. Cui & subscriptæ placitum curiæ supremæ Parisiorum 1270. ¶ Inter ¶ personas, manus mortuæ ¶ sunt, ecclesiæ, capitula, collegia, fratritæ, communitates: ita autem nominantur, quod nunquam mori dicuntur: quia semper idem sit capitulum, eadem ecclesiæ, collegium, & ciuitas per subrogationem. argum. l. proponebatur, de iudic. in P. Et proinde bona quæ semel huiusmodi contingit mori, nunquam manus mutant, nec dominium: quod tamen non accidit in particulari possessore alio, a cuius manu res exit multis modis, vt venditione, donatione, testamento

amento, morte, confit. Carol. VI. & Franc. I. anno 1520 &c. Obferuāt tamen confuetudines locorum, quia hominibus mauius mortuū iubetur constitutionibus regis intra annum & diem a fe bona hęc abdicare, vt domini feudales poffint coram iudice petere alienationem hanc, fi nolint in demeritatem, & fi ius morticini non impetrariat: fieri tamen hanc intra annum & diem de rebus folum quæfitis intra quadraginta annos: ac in ante quæfitis & per 40. annos poffeffis, non effe illis hoc ius. *confuet. Andium*, art. 17. & 38. *Maine titu. des bas iusticiers*, art. 41. & 42. *Turene. iun. de indemnitate*, art. 1. & 2. *Orleans tit. des fiefz*, art. 99. & 100. *Sens de moienne Iustice* art. 5. & des fiefz. 174. cum fimil.

De rebus in feudorum cauffa considerandis.

Cap. 6.

- 1 *Res feudales consideranda generaliter. & secundum feudum natum.*
- 2 *Stipendiaria prædia qua. & tributaria.*
- 3 *Prædia militibus & veteranis assignata.*
- 4 *Impendia in militia vnde per varia tempora sumta. & apud nationes varias.*
- 5, 6 *Feudi clientelares militibus, quando & quare dati. in Gallia, & Rome. & alibi: Ratiog. principalis vt effe exercitus ordinarius & paratus.*
- 7 *In Gallia quomodo vasalli armati, debeant certis temporibus operam bello.*
- 8 *Ban & arriereban vnde, & quid in Gallia.*
- 9 *Res qua in feudum dantur, debent esse dantis.*
- 10 *Feudum habens minoribus vassallis dare in feudum potest partiaris.*
- 11 *Communis res in feudum pro parte diuisa datur.*
- 12 *Domini quando potest feudum, quod successorem non habes, viuente vassallo alii dare.*
- 13 *Domini ius feudi quod habet in iure vassallo, potest dare maiori vel equali, non inferiori.*
- 14 *Res ecclesiastica quando in feudum dari potest. & res minoris.*
- 15 *Res qua in feudum datur, debet esse immobilis, aut qua pro immobili habetur.*
- 16 *Rex quas possit res regni sui in feudum dare.*
- 17 *Res domani regni Gallie in alienabiles. nu. 19.*
- 18 *Vasconia & alie civitates data a rege Gallie Anglis in sedere, referuato iure summo.*
- 19 *Prohibito & domanii alteratio regibus Hispaniarum, & regibus Cyri.*
- 20 *Domani esse qua dicantur.*
Vnta diademati per Joannem regem Gall. 1361. mense Nouemb. ducatus Normanie, Capania, comitatus Tholoianus: & 12. Cal. 1401. Aquitania a Carol. VI. Pictones a Carolo VII. 1436.
- 21 *Regni diuisio Galliarum inter filios Clodouei, & rusum inter filios Clotarii bella famissima peperit.*
- 22 *Filiis regis post primogenitum data quadam iure appanagii, & quid appanagium.*
- 23 *Limutata summa Pariagii liberorum regis Gallie a Carolo V. ad duodecim milia aureorum annui prouincius, cum honorario comitatus titulo, & octingentis millibus semel numerandis: filiarum autem ultra dotem, limutatum pariagium ad sexaginta milia libellorum. Et pro his fiduciario iure data res regni in pariagium.*
- 24 *Res domanii, interdum viris eximii a rege in feudum recte data.*
- 25 *Ex duabus cauffis domanium in feudum pariagii, & necessitatis belli.*
- 26 *Feuda in diuisibilia regnum, ducatus, marchionatus, & similia.*
- 27 *Res que in feudum dantur considerande sunt, & natura eorum: primum generaliter, de hinc eundem cuiusque feudi naturam. & Putant aliqui. Guil. Benedict. in c. Raynut. ad verba, & uxorem nomine, decif. 3. nu. 3. stipendiaria prædia dicta fuisse apud Iustinianum, in §. per traditionem, de rer. diuis. quod militibus effent assignata pro stipendiis: cum tamen longe aliter Theophilus, in §. est & aliud genus, de rer. diuis. lib. 2. In §. i. t. i. interpretatur his verbis: Quidam apud veteres Romanus Imperator (hic fuit Augustus Cæsar.) Strabo, in fin. Geograg. cum toto orbe sebatto, virtus eius in magna admiratione esset, prouincias omnes diuisit. & quasdam sibi retinuit, alias populo reliquit. Quas populus acceperat, ea stipendiaria dicta sunt, quod stipes regiorum sine collatione significet, & particulatim i genti, aliarumq. rerum fidei collationem. Et vnde factum est, vt prouincie stipendiaria dicerentur, & deinde con-*

sequenter domus & prædia stipendiaria. Imperatoris vero prouincia dicta sunt tributaria. Quoniam tributum est grane aliud vestigal, quod princeps prouinciæ sibi suis indicebat, eo nomine, quia magis alendis exercitiis sumis faceret. Qui autem ex largitione populi vel principis, stipendiaria vel tributaria habebant, prædia domini illorum non erant: verum domini, aut apud populum erat, aut apud principem, sed vniuersum coram habebant, & plenissimam detentionem, ita vt & transferre possent, & ad heredes transmutare. Vlpianus quoque in l. ager, 27. §. 1. de verbor. signific. stipendium a stipite appellatum est, quod per stipes, id est, modica era colligatur. Idem hoc etiam appellari tributum Pompeii ait, & sane appellatur a contributione tributum, vel ex eo quod militibus tribuatur. Quibus verbis significatur, non prædia militibus data, sed ex prædiis stipem collectam in militum usum datam, & tributa potissimum. Veruntamen non ibo inficias, agros militibus fuisse assignatos aliquando ab imperatoribus, etiam inuitis possessoribus, Vp. in l. item si verberatum, lib. 5. §. item si forte, de rei vind. l. 6. P. tit. 1. & in præmia veteranis iussu principum. Paul. in l. Lucius, 11. de eucl. lib. 2. P. tit. 1. §. Sed id non semper obtrinit, sed vltimū mos impensarum 10 milites. Et primum, vt ait Diony. Halicar. Rom. vsq; ad tempora Tulli regis, suis sumtibus militabant: postea decretum a Senatu ab Vrbe coadita anno 348. quo tempore Anxur oppidum, nunc Terracina dictum, a Romanis captum est, vt stipendium militi de publico daretur, cum ante id tempus de suo quisq; fundus eo munere esset, vt ait Lilius lib. 4. decad. 1. Et Græcos habuisse stipendiarios milites, & binas drachmas in dies accepisse pedestres, & classarios testatur Thucyd. in 3. Erant & in Gallia arcuarii vocati, archers, stipendiarii ex edicto Caroli VII. regis accipientes quaternas libras Turon. in singulos menses. Satisq; nunc sciunt, & valde ægre ferunt aliqui, pro ærario militari, vt olim apud Romanos, indictiones, & taleas impo-
nunt, & taleones, & superexactiones, vocant, la solda. §. Ultra hęc in remunerationem strenuorum actuum a militibus, peractorū, vtq; illis promptior animus & cōmodior res ad bellū iterum subeundum, in Gallia quoq; fundi clientelares in fidē & operā militarem dati sunt. Quamobrē etiā nunc certis tēporis spatii tenentur suis sumtibus bello iussu principis ad esse loricati, vel caligati, vel alio modo armati, prout in fide iurauerunt. Vocamus conuocationes in Gallia ban & arriereban, de quib. exstant regie constitutiones. Sic captis Venis, agros Veientanos S. P. Q. R. diuisit. Lini. in 2. & Plin. de viris illust. Et post bello Capano feliciter peracto, militi bina in Latio iugera, terna in Falerno assignauit. Lini. 8. §. At hęc fuerunt ista prædia militaria ratione feudorū, vel fidei, non semper perpetua, non ad nutū domini, vel omni tempore, & continuo præstanda, sed ex lege feudi, & certo tēpore. Corn. Tacit. lib. 20. annal. Nā & Tacitus refert Batauos Rom. viros tantū armaq; suo tempore ministrasse. Sic Boleslaus rex Polonorum distribuit equitibus Polonis Sattapias, quas ipsi vocāt Palatinatus & districtus, in quibus Palatinus qui præest, certū numerum armatorū militum, in expeditionem indictā educere tenetur, idq; cōstitutū circa annū dom. 1020. Mart. Chromerus in reb. Poloni. Hippodamus que quē qui primus de optimo statu reipub. & ciuitatis tractauit, diuisit regionem in tres partes, sacrā, publicā, priuatam: vt ex sacrā, cultus Deo fieret, ex publicā bellū ppullatores alerentur, priuatā autem, agricolatū esset. Arist. lib. 2. Polit. c. 6. §. In hęc Gallia quoq; feuda nobilibus data militie caussa dubitandū non est, vt esset militaris exercitus, equestris & pedestris ordinarius seu paratus. Et id onera ipsa feudorū indicant, q̄ sunt militaria, & cū bannū & retrō bannū cogitur, paratā habere debent opē secundū modum præscriptū annorum in feudi traditione, in const. Franc. r. des fiefz. & arrierefiefz. §. An. 1539. Et si traditio nō exprimat, secundū puentū, vt qui feudum vel retro feudū habet, puentus annui 600. librar. aut quingentarum, exhibeat equitū loricatū grauis armaturæ: si 300. aut quadringentiarum, equitem leuis armaturæ vel peditem cū seruo sclopetatū: si 200. aut 300. librar. peditem, haltatum, armatum, & galearum: si minus habeat, contribuatur cum minori pro rata parte. in const. Franc. r. facta apud Blesfos, 19. Mar. 1540. §. Ban hęc dicimus quasi p̄ totum, extremū delectum & gereralem militum. In hęc rebus dandis de nouo in feudū, regula illa seruanda, vt res cuius alienatio prohibetur, nec per beneficium dari possit. §. sed etiam res per quos fiat inuestit. lib. 1. tit. 3. Eius itaque esse debet qui beneficium dat, nec si beneficium rei alienā faciat, fur dicatur. l. si pignore, §. 7. de furt. P.

§. Qu. hęc etiam feudum habet, partem in feudum minoribus 100 valualinis dare potest, §. 1. quis dica dux. Marchidum modo milites